

Meddelande om konferensen om Europas framtid

2021/22:FPM110

Statsrådsberedningen

2022-07-12

Dokumentbeteckning

COM(2022) 404

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
EUROPEISKA RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN OCH REGIONKOMMITTÉN - KONFERENSEN OM
EUROPAS FRAMTID - Från vision till konkreta åtgärder

Sammanfattning

Konferensen om Europas framtid avslutades den 9 maj 2022 efter ett år av överläggningar. Europeiska kommissionen har antagit ett meddelande om hur de 49 förslag som blev slutresultaten av konferensen kan följas upp. I huvudsak innehåller kommissionens meddelande en kategorisering förslagen i sådana som redan nu förhandlas eller genomförs, förslag som kommissionen har för avsikt att presentera samt nya förslag och initiativ som kommissionen avser överväga. Förslagen rör olika sakpolitiska områden och frågor av mer konstitutionell art.

Kommissionens generella ansats är att beakta konferensens förslag när man tar fram lagstiftning, men med hänsyn till principerna om subsidiaritet och proportionalitet, arbetet med bättre lagstiftning samt gällande finansiella ramar. Kommissionen utesluter inte fördragsändringar men understryker att sådana inte är ett självändamål. Av analysen framgår att de allra flesta åtgärder skulle kunna rymmas inom ramen för de befintliga fördragen.

Kommissionen beskriver även hur erfarenheterna från konferensen skulle kunna tas tillvara för att integrera en deltagarbaserad demokrati i EU:s politik och lagstiftningsprocess, inklusive genom användning av medborgarpaneler.

Regeringen välkomnar meddelandet och den första analysen som kartlägger vilka av konferensens förslag som är under bearbetning och vilka förslag som skulle kräva nya initiativ. Konferensen om Europas framtid bör följas upp inom ramen för institutionernas mandat och förslagens fortsatta hantering bör ske inom den vanliga förhandlings- och beslutsprocessen.

2021/22:FPM110

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Konferensen om Europas framtid avslutades den 9 maj 2022 efter ett år av samtal, diskussioner och överläggningar mellan medborgare, tre europeiska institutioner (Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och kommissionen), civilsamhället och arbetsmarknadens parter. Ordförandena för de tre institutionerna antog ett uttalande om uppföljningen av förslagen från konferensen, med full respekt för institutionernas befogenheter samt subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i enlighet med EU-fördragen.

Kommissionen beskriver meddelandet som det första steget i uppföljningen av konferensen med syftet att omvandla medborgarnas vision till konkret handling.

Kommissionen presenterade meddelandet den 17 juni 2022.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens meddelande rör de 49 förslag och 326 åtgärder som Konferensen om Europas framtid har utmynnat i. Förslagen är indelade i nio ämnesområden: klimatförändringar och miljö; hälsa; starkare ekonomi, social rättvisa och arbetstillfällen; EU i världen; värden och rättigheter, rättsstatsprincipen och säkerhet; digital omvandling; demokratin i EU; migration; utbildning, kultur, ungdom och idrott.

Kommissionen framhåller att det är viktigt att hålla sig till andan och ordalydelsen i det som föreslås, utan omtolkningar eller urval. Kommissionen ska använda sin initiativrätt fullt ut med beaktande av principerna om subsidiaritet och proportionalitet, arbetet med bättre lagstiftning samt gällande finansiella ramar. Kommissionen noterar att många förslag skulle kunna hanteras med icke-lagstiftande åtgärder.

I meddelandets bilaga listar kommissionen:

- (1) genomförda initiativ som motsvarar förslagen;
- (2) förslag som lagts fram och som Europaparlamentet och rådet uppmanas att anta;
- (3) planerade åtgärder som överensstämmer med förslag från konferensen; samt
- (4) nya initiativ utifrån konferensens förslag och som faller inom kommissionens ansvarsområde.

De nya initiativ som kommissionen avser att ta fördelas enligt följande:

- 40 förslag kopplade till klimatförändringar och miljö;
- 10 förslag på hälsoområdet;
- 30 förslag som rör ekonomi, social rättvisa och arbete;
- 10 förslag kopplade till EU i världen;
- 4 förslag som rör värderingar, rättsstatlighet och säkerhet;
- 14 förslag på det digitala området;
- 10 förslag kopplade till demokrati;
- 2 förslag på migrationsområdet;
- 5 förslag med koppling till utbildning, kultur, ungdom och sport.

Kommissionen utesluter inte fördragsändringar om det behövs, men de är inget självändamål. Analysen visar att de flesta åtgärderna skulle kunna genomföras inom ramen för befintliga fördrag, även förslagen om att tillämpa kvalificerad majoritetsbeslut inom fler politikområden. Kommissionen lyfter i sammanhanget möjligheterna att använda det befintliga förenklade ändringsförfarandet (*passerelle*) och noterar förslagen att ändra EU:s befogenhet rörande försvar och hälsa.

I syfte att tillvarata erfarenheterna av vad som beskrivs som deltagarbaserad demokrati, avser kommissionen att föreslå nya förfaranden för att integrera ett medborgarperspektiv i EU:s beslutsprocesser, exempelvis medborgarpaneler.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet innehåller inte några konkreta förslag till lagstiftningsåtgärder, varför det i sig inte får några effekter på det svenska regelverket.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet innehåller inte några konkreta förslag som medför direkta budgetära konsekvenser.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att konferensen om Europas framtid bör följas upp inom ramen för de berörda EU-institutionernas arbete och mandat. Prövningen av vad som är lämpligt och möjligt att genomföra och förslagets fortsatta hantering bör ske inom den vanliga förhandlings- och beslutsprocessen.

Sverige välkomnar kommissionens preliminära bedömning av förslagen och noterar att huvuddelen av förslagen omfattas av genomförda eller pågående initiativ inom ramen för de nuvarande fördragen. Regeringen understryker att fördragsändringar aldrig har varit konferensens syfte.

Regeringen ser positivt på åtgärder som har till syfte att stärka dialogen med medborgarna samt deras engagemang i och kunskap om EU. Det är viktigt att jämställdhetsperspektivet beaktas i sådana aktiviteter.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Bulgarien, Danmark, Finland, Kroatien, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Rumänien, Slovenien, Sverige och Tjeckien, har ställt sig bakom ett icke-papper med inriktning mot förhastade försök att starta en process mot fördragsändringar. Belgien, Italien, Luxembourg, Nederländerna och Tyskland har i ett annat icke-papper presenterat att fördragsändringar kan ses som en del i uppföljningsarbetet efter konferensen.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Den hantering som hittills förekommit i rådet har givit stöd för ett ordnat uppföljningsarbete inom ramen för respektive berörd institution. Detta är också innebörden av de slutsatser som antogs av Europeiska rådet efter dess möte den 23 och 24 juni 2022.

Med beaktande av bl.a. Konferensens om Europas framtids utfall har Europaparlamentet har antagit en resolution med en uppmaning om ett konvent för att göra en översyn av fördragen (2022/2705(RSP)). I resolutionen vill Europaparlamentet bland annat göra hälso- och sjukvård till delad befogenhet, utöka användningen av kvalificerad majoritet som beslutsregel samt stärka parlamentets egen roll, exempelvis genom initiativrätt till lagstiftning och medbeslutande över budgeten.

Meddelandet har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget innehåller inte några konkreta lagstiftningsförslag eller annat som ska beslutas. Någon rättslig grund eller beslutsförfarande anges därför inte.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt eftersom det rör sig om ett meddelande.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Den första uppsättningen av nya förslag förväntas tillkännages i kommissionens ordförandes tal om tillståndet i Unionen i september 2022, och i den medföljande avsiktsförklaringen. Dessa förslag antas komma att införas i kommissionens arbetsprogram för 2023.

Kommissionen avser att arrangera ett evenemang under hösten 2022 med syftet att informera konferensens deltagare om uppföljningsarbetet.

4.2 Fackuttryck/termer

Medborgarpanel: en grupp medborgare som konsulteras för att svara på frågor, lämna synpunkter och komma med förslag och idéer.